

Рецензія
на дисертаційну роботу
Воскобойника Дмитра Васильовича за темою
«Трансформація зайнятості населення
в контексті цифровізації економіки України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 Економіка
(галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки)

У сучасному геополітичному контексті, за умов інтенсивного поширення цифровізації в усіх секторах економіки, особливої актуальності набуває проблема трудоресурсного забезпечення країн. Ключовою складовою її розв'язання є сфера зайнятості населення, яка протягом останніх десятиліть зазнає системних трансформацій під впливом комплексних структурних змін, зокрема пов'язаних із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Для України значущість цих процесів посилюється наслідками збройної агресії РФ, що зумовлює специфіку та унікальність трансформації зайнятості в сучасних умовах.

У зв'язку з цим особливої наукової та практичної значущості набуває розробка рекомендацій щодо регулювання трансформації зайнятості в умовах цифровізації економіки України на основі поглиблення та розвитку теоретико-методологічних засад дослідження зайнятості населення з урахуванням сучасних форм її прояву, що відповідає темі дослідження здобувача.

В дисертаційній роботі Воскобойника Д.В. серед найбільш вагомих наукових результатів теоретико-методологічного спрямування можна виокремити наступні:

поглиблено теоретико-методологічні та концептуальні засади регулювання зайнятості населення через розроблену *класифікацію проявів трансформації зайнятості* (за характером змін, формою організації праці, технологічним виміром, соціально-інституційними наслідками, структурними зрушеннями, напрямками впливу) та запропонований *концептуальний підхід до визначення складових трансформації зайнятості*, що поєднує сукупність рівнів її реалізації, проявів, видів, типів й етапів, що формуються внаслідок впливу зовнішніх і внутрішніх чинників та є основою для модернізації політики регулювання зайнятості;

розвинуто понятійно-категорійний апарат дослідження зайнятості, зокрема надано авторські визначення понять:

трансформація зайнятості – багаторівневий та динамічний процес кількісних і якісних змін у формах, структурі, змісті та умовах реалізації праці, що відбувається під впливом взаємодії комплексу чинників, які призводять до якісно іншого стану функціонування системи та зумовлюють перегляд моделей використання робочої сили, соціально-трудова відносин і механізмів державного регулювання;

трансформаційна зайнятість – особливий стан зайнятості населення, що формується під впливом структурних, технологічних і інституційних перетворень у сфері реалізації праці та характеризується значущими змінами в структурі зайнятого населення, поширенням нових моделей взаємодії на ринку праці, переорієнтацією потоків робочої сили тощо, зумовлюючи необхідність актуалізації регулюючої ролі держави у координації трансформаційних процесів;

удосконалено організаційно-економічні засади регулювання зайнятості населення, а саме розроблено *структурно-функціональну модель регулювання трансформаційної зайнятості в Україні*, що відображає комплексний підхід до управління з урахуванням особливостей розвитку країни в сучасних умовах через

виокремлення її складових (обумовлюючої функціональної, результуючої), що демонструє багатовимірність, системний характер та інтеграцію сучасних процесів у сфері зайнятості країни;

вдосконалено теоретико-прикладні засади регулювання зайнятості населення через обґрунтування доцільності та розробку *комплексного підходу до формування національної політики зайнятості в Україні* як концептуальної рамки, в межах якої здійснюється узгодження різних напрямів державної політики – економічної, промислової, соціальної, демографічної, міграційної, інклюзивної, – що має реалізовуватись в контексті людиноцентричного підходу та сприяти підвищенню конкурентоспроможності країни;

розроблено *концептуальний алгоритм формування цифрової міграційної інфраструктури в Україні* як важливий інструмент проактивної політики регулювання зайнятості, що передбачає логічну послідовність етапів (підготовчий, розробки та пілотування, масштабування й оцінювання, інтеграції при постійному моніторингу та гарантуванні безпеки), з метою об'єднання різних цифрових сервісів у цілісну національну екосистему управління мобільністю людського капіталу в контексті трудових ресурсного забезпечення економіки.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до напрямів науково-дослідної роботи Маріупольського державного університету за науково-дослідними темами економіко-правового факультету, зокрема кафедри економіки праці «Світовий ринок праці в умовах глобальних трансформацій економічного розвитку» (номер державної реєстрації 0122U201429), а також кафедри економіки та міжнародних економічних відносин «Економічна безпека країн Європи в умовах сучасних глобальних трансформацій» (номер державної реєстрації 0124U001500).

Не підлягає сумніву практичне значення одержаних результатів, які, поглиблюючи теоретико-методологічні основи дослідження зайнятості населення, містять науково-практичні рекомендації щодо регулювання трансформації зайнятості з урахуванням проявів цифровізації економіки України.

Важливо відзначити, що отримані автором результати дослідження, сформовані рекомендації та пропозиції впроваджено в практичну діяльність установ і організацій на різних інституційних рівнях, зокрема: Державного центру зайнятості (довідка № 33/10/11428-25 від 08.12.2025 р.), Івано-Франківської торгово-промислової палати (довідка № 305/01/07-16-1 від 21.11.2025 р.), ГО «Офіс міграційної політики» (довідка № 73/5 від 07.08.2025 р.), Асоціації «Всеукраїнська асоціація компаній з міжнародного працевлаштування» (довідка № 126/2-10 від 16.07.2025 р.). Також, матеріали дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес Маріупольського державного університету при викладанні дисциплін «Державне регулювання зайнятості» та «Цифрові трансформації трудових ресурсного забезпечення економіки» (довідка № 01-25/04 від 12.01.2026 р.).

За темою дослідження опубліковано 23 наукові роботи, у тому числі 6 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 2 є одноосібними, 16 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій і круглих столів, що свідчить про належну апробацію отриманих результатів.

Поставлену мету дослідження досягнуто через логічне, послідовне вирішення поставлених завдань. Здійснений в роботі аналіз свідчить про використання автором достатньо широкого кола методів наукового пізнання, зокрема діалектичного методу, наукового узагальнення, аналізу та синтезу, порівняльного і статистичного аналізу, прогнозування, економетричного моделювання та ін.

Але незважаючи на досягнуті наукові результати та практичну цінність дослідження, є певні зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації:

1). Теоретичний розділ дисертаційної роботи містить дослідження форм і видів зайнятості населення, зокрема з урахуванням впливу цифровізації: у п. 1.1. автором детально проаналізовано види і форми зайнятості; у п. 1.3. дослідження доповнено вивченням сучасних форм зайнятості, зокрема з акцентуванням уваги на цифровій платформній роботі. Доцільно було б більшою мірою доповнити результати теоретичного дослідження відповідним детальним аналізом нових форм зайнятості у другому розділі роботи.

2). В аналітичному розділі дисертаційної роботи, зокрема у п. 2.1, автором здійснено детальний аналіз показників зайнятості населення України, формуючи велику частину дослідження. На наш погляд, частину цього матеріалу доцільно було навести у додатках до дисертаційної роботи, зокрема зважаючи на те, що окремі показники проаналізовано у часовому періоді до 2021 р. (з об'єктивних причин). Натомість до основної частини дисертації доцільно було включити вичерпне викладення здійсненого прогнозування чисельності зайнятого населення України до 2032 р. за кількома сценаріями, яке міститься у додатку Е.

3). У третьому розділі дисертаційної роботи у п. 3.2 автором розроблено структурно-функціональну модель регулювання трансформаційної зайнятості в Україні, що передбачає комплекс результатів соціально-економічного, інституційного та стратегічного характеру. Дослідження лише виграло б, якщо наведені результати були б конкретизовані за ступенем очікуваних проявів.

4). За логікою викладання, також було б доцільно окреслити основні зміни у трудовому законодавстві України, пов'язані з цифровізацією економіки, оскільки це прямим чином пов'язано з сьогоденням реалізації права на працю та комплексом очікуваних змін у регулюванні зайнятості населення, на яких наголошує автор у третьому розділі роботи.

Зазначені зауваження не зменшують значущість дисертаційної роботи, яка є самостійною та завершеною науковою працею, відповідає вимогам МОН, а її результати мають наукову новизну та практичне впровадження.

Таким чином, дисертаційна робота Воскобойника Д.В. на тему «Трансформація зайнятості населення в контексті цифровізації економіки України» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертація Воскобойника Д.В. на тему «Трансформація зайнятості населення в контексті цифровізації економіки України» може бути рекомендована до захисту на засіданні разової спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 051 Економіка.

Рецензент

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин
Маріупольського державного університету

Ольга БЕЗЗУБЧЕНКО

